

**Latvijas Republikas Kultūras ministrija
Arhitektūras un pilsētplānošanas ekspertu darba grupas sēde
Protokols Nr.2**

Sēdes norises laiks:

2020.gada 13.augusts, plkst.12.00.

Sēde notiek KM Lielajā zālē

Sēdes darbu vada:

Nauris Puntulis – kultūras ministrs, Arhitektūras un pilsētplānošanas ekspertu darba grupas vadītājs

Sēdē piedalās:

Ints Dālderis – Arhitektūras un pilsētplānošanas ekspertu darba grupas vadītāja vietnieks, klarnetists, politiķis, finanšu ministra padomnieks un kultūras ministra ārštata padomnieks koncertzāles jautājumos;

Jānis Dripe - Arhitektūras un pilsētplānošanas ekspertu darba grupas vadītāja vietnieks, Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskolas „RISEBA” Arhitektūras un dizaina katedras vadītājs, Kultūras ministrijas Investīciju un projektu nodaļas eksperts;

Juris Poga - Latvijas Arhitektu savienības (LAS) prezidents, arhitektu biroja „Arhitekta J.Pogas birojs” vadītājs;

Dagnija Smilga - arhitekte, arhitektu biroja „ĒTER” līdzdibinātāja;

Gunta Grikmane - arhitektu biroja „Sarma un Norde” arhitekte;

Andis Sīlis – arhitekts; AB dambja koncertzāles projekta autors;

Uldis Lukševics – arhitekts, arhitektu biroja „NRJA” vadītājs;

Indra Purs – ainavu arhitekte, Latvijas Ainavu arhitektūras asociācijas valdes locekle;

Jānis Krastiņš – Dr. habil. arch., Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis;

Jānis Aufmanis – arhitekts, „Rīgas Centra attīstības biedrība” pārstāvis;

Jānis Ivanovs Pigits – VNĪ Attīstības pārvaldes direktors;

Gvido Princis - Rīgas pilsētas arhitekts;

Ilze Purmale - Rīgas Attīstības Departamenta direktore, pilsētplānotāja;

Juris Dambis – Dr.arch., Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes direktors

Aicinātie eksperti:

Indra Lūkina – VSIA “Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris” valdes locekle;

Mārtiņš Mintaurs – vēstures doktors

Sēdi protokolē :

Elīna Kalnakārkle – Kultūras ministrijas Nozaru politikas nodaļas vecākā referente

Sēdes darba kārtībā iekļautie jautājumi:

1. Informācija par tikšanos ar Latvijas mūzikas institūciju pārstāvjiem par nacionālās akustiskās koncertzāles telpu programmu, institucionālo saturu un apsaimniekošanas modeļiem.
2. Iestrādes un idejas vietas telpisko un satura iespēju pārbaudei starptautiska foruma (plenēra) rīkošanai.
3. VNĪ ziņojums par ēkas Elizabetes 2 strukturāliem pētījumiem, izsoli AMI veikšanai un 3D modeli.
4. Dr.hist. Mārtiņa Mintaurs ziņojums par viņa iesūtītajām tēzēm.
5. Indra Pūrs par otru saistīto mantojuma objektu - Kultūrtelpu - Rīgas zilzaļais loks - *win=win* rezultātam.
6. Koncertzāles projekta kvalitatīvas plānošanas, arhitektūras procesa kritēriju un konkrēto darbību redzējums atbilstoši labas prakses piemēriem.
7. Citi jautājumi.

Kultūras ministrs Nauris Puntulis atklāj Arhitektūras un pilsētplānošanas ekspertu darba grupas (turpmāk protokolā – DG) sēdi un diskusijas daļu, izsakot apņēmību, enerģiju un vēlmi turpināt iesāktu darbu Koncertzāles projekta attīstības veicināšanā. Tiek dots vārds Intam Dālderim.

1. Informācija par tikšanos ar Latvijas mūzikas institūciju pārstāvjiem par nacionālās akustiskās koncertzāles telpu programmu, institucionālo saturu un apsaimniekošanas modeļiem

Ints Dālderis iepazīstina klātesošos par ideju Koncertzāles projekta telpu programmai pievienot vairākas Latvijas mūzikas institūcijas, par ko diskutēts 06.08.20.notikušajā Latvijas mūzikas institūciju pārstāvju sanāksmē Kultūras ministrijā. Apsvērtas iespējas KZ programmā iekļaut gan VSIA “Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris”, gan VSIA “Latvijas Koncerti”, gan VSIA “Akadēmiskais koris “Latvija”” un Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijai papildus nepieciešamās telpas.

Kopsummā telpu programma būtu 15 000 kvadrātmetri. Vēl būtu jāvienojas par apsaimniekošanas un pārvaldības modeli. Tas, kāds būtu institūciju telpu izvietojums, varētu būt viens no plenāra vai starptautiskā konkursa uzdevumiem. Pēc tam būtu loģiski pieņemt gala lēmu par mūzikas institūciju iespējamo koncentrāciju Elizabetes / Kronvalda ielas kvartālā, tās ekonomiskajiem ieguvumiem un telpisko izkārtojumu.

Elizabetes ielā 2 ēkā esošā konferenču zāle varētu kalpot kā mēģinājumu zāle, ja tiktu pieņemts lēmums to saglabāt.

N.Puntulis papildina, atgādinot, ka šī ir viena no KZ programmas iespējām. Tiek paturēta arī iespēja, ka LNSO ir vienīgais rezidents.

Gv.Princis informē par tikšanos ar “Rīgas Centra attīstības biedrības” pārstāvjiem, kurā vienojušies par procedūru, kā uzklaut sabiedrības aktīvistu viedokli par KZ telpu programmu un saprastu pilsētnieku redzējumu par to. Tas minimizētu iespējamus konfliktus vai nesaprašanos šajā jautājumā.

J.Aufmanis papildina, ka telpu programmas tapšanas laikā jāuzklausā ne tikai mūziķi. Jāatbild uz jautājumiem – kas ir KZ un kādas būs tās funkcijas? Vēlētos izveidot paralēlu darba grupu šī procesa demokrātiskākai virzībai, kura regulāri komunicētu arī ar DG un KM.

G.Grikmane pateicas I.Dālderim par telpu programmas versiju, ko vērtē pozitīvi. Informē par DG kopīgajā failu vietnē ielikto tabulu, kurā apkopotas idejas par veicamo darbu procesu. Viens no punktiem attiecināms uz to, kas būtu KZ publiskās telpas un to funkcijas. G.Grikmanes ieskatā ieteicams būtu funkcionalitātes jautājumus risināt vienā – šajā DG, nevis vairākās darba grupās, uzsverot, ka galvenā funkcija šajā gadījumā ir koncertzāle. Varētu rīkot vairāku tipu plenērus vai lietišķās spēles, kuros tiktu izskatīti dažādi KZ scenāriji, nonākot pie galīgās matricas.

N.Puntulis labprāt redzētu telpu programmā 21.gadsimta pieeju un sabiedrības iesaisti, bet visā procesā nedrīkst pazaudēt “teikuma priekšmetu”, kas šajā gadījumā ir nacionālā akustiskā koncertzāle. Ja tas netiek pazaudēts, Kultūras ministrija ir atbalstoša iepriekš minētajiem procesa variantiem.

J.Dambis apraksta divus arhitektūras ideju konkursu praksē pielietotos variantus – ar precīzi definētām funkcijām, telpu kvadrātmetriem un bez, kurā noteikts tikai obligāti nepieciešamais, atstājot lielāku brīvību arhitektiem. J.Dambja ieskatā, ja visus papildinājumus iestrādā jau pašā sākumā, var zaudēt dažas iespējas, kas rastos tieši konkursa rezultātā.

D.Smilga aktualizē K.Vanaga rakstiski iesūtītajā materiālā minēto par KZ satura veidošanas principiem un to, ka jāzina, kas telpas vadīs, kas noteiks saturu, kā arī svarīga ir pragmatiskā bāze telpu programmai, budžeta rāmis.

I.Dālderis paskaidro, ka apsaimniekotājs veidos satura programmu sadarbībā ar rezidējošo mūzikas institūciju.

I.Purs uzsver, ka nepieciešams arī satura inovatīvais pienesums, piemēram, jāņem vērā tagad aktuālās digitalizācijas, kā arī citas izaugsmes iespējas. Jāvērtē arī mūziķu vajadzības attiecībā uz ārtelpām; to, vai ēka ir introverti vai arī ekstraverti vērsta.

A.Sīlis min, ka gadījumā, ja paliek esošā būve, tur ir pārāk daudz telpu. Tas viss būs jāapsaimnieko, jārenovē utt., kas sastādīs lielas izmaksas.

J.Krastiņš uzskata, ka, lai iegūtu reālus risinājumu piedāvājumus, jāfiksē būtu datums precīzām telpu programmām, jābūt precīziem kvadrātmetriem arī jau esošajām būvēm.

J.Poga konstatē, ka LNSO vajadzībām sastādītā programma līdzīga Liepājas Lielā dzintara koncertzāles variantam. 3 000 kvadrātmtru publiskās telpas uzskatāms par ļoti minimālu apjomu. Jābūt arhitektoniskam izaicinājumam.

N.Puntulis rezumē – mēs zinām pamatnepieciešamības un jābūt iespējai arī radošai brīvībai.

J.Dripe atgādina, ka ir 6 KM pētījumi, kuros var atrast daudz uz KZ attiecināmo datu, kā arī apliecina, ka neredz problēmu turpmākai sadarbībai.

2. Iestrādes un idejas vietas telpisko un satura iespēju pārbaudei starptautiska foruma (plenēra) rīkošanai

J.Dripe iepazīstina DG ar tikšanās laikā ar Lietuvas kolēģiem panākto vienošanos plānot trīs Baltijas valstu arhitektu grupu plenēru 25.-27.septembrī vai 9.-11.oktobrī. Plenērā tiktu modelētas 3 situācijas:

- 1) Izmantota esošo ēku;
- 2) Izmantoti esošās ēkas elementus;
- 3) Jauna ēka.

Pārbaudīt šādus modeļus praksē, tā būtu praktiska rīcība, iespēja precizēt starptautiskā arhitektūras konkursa programmu un uzdevumu kopumā.

Vēlams būtu 3D modelis.

Latvijas Arhitektu savienība būtu profesionālie kuratori sadarbībā ar VNĪ.

U.Lukševics uzskata, ka plenēram jābūt ar uzdevumu par esošās ēkas izmantošanas iespējām. Varētu apvienot 3 kultūras jomas un atvērt ēku parkam un publiskai funkcijai.

U.Lukševics Elizabetes ielas 2 izvērtēšanas procesu uzskata par nedemokrātisku. KM būtu jāizsūta visus kritērijus un DG tos jāpapildina. Jātiek apkopotām galvenajām jomām, kuras visiem jāpapildina. Pie katras jomas strādātu to speciālisti. Jābūt

zināmam gan termiņam, gan budžetam. Darba grupas vadītājs varētu būt Rīgas pilsētas arhitekta birojs, kurš apvienotu valsts un pilsētas intereses. Tādā gadījumā rezultāts būtu pietiekoši leģitīms.

U.Lukševica ieskatā Elizabetes iela 2 ir ar savu karmu, kuras iespaidā konkurss šajā vietā jau saknē lemts neveiksmei.

Attiecībā uz telpu programmas piedāvājumu U.Lukševics to komentē kā neiespējamu, nenojaucot pašreizējo ēku.

Turpinājumā U.Lukševics uzsver, ka izvēle jāizdara demokrātiskā veidā. Arhitektiem neesot bijušas iespējas lemt par kādu KZ vietu un tas ir valdības politiķu uzdevums tādu nodrošināt.

N.Puntulis norāda, ka valdība šo uzdevumu ir izpildījusi un vieta ir atrasta. Un tā ir valsts piedāvāta, nevis uzspiesta vieta šai koncertzālei.

G.Grikmane pauž, ka neviens nav teicis, ka Elizabetes iela 2 būs sliktākais vietas variants. Ir jāsalīdzina un nepieciešama arī ģeoloģiskā analīze. Kamēr nav šīs izpētes, nav iespējams veikt nepieciešamos ekonomiskos aprēķinus. Paralēli jāpēta, kā tas iekļaujas Rīgas kultūras matricā. Būtiska SWOT analīze šai vietai. Elizabetes iela 2 ir piemērota vieta KZ. Bet, piemēram, vieta pie Tehniskās universitātes prasītu 5 gadus detālpilnojumu.

J.Dripe atgādina, ka iepriekš DG vienojās papildināt esošo kritēriju matricu un tas ir darbs, kas jāizdara.

J.Pogas ieskatā, vērtējot kritērijus, viens no labākajiem rādītājiem ir vietnei AB dambī. Rosina, kad tiks ieviesta kritēriju pamattabula, katram to papildināt.

I.Dālderis informē, ka jau papildinājis sākotnējos kritērijus ar ekonomiskajiem kritērijiem. Tos varētu izskatīt nākamajā DG sēdē.

A.Sīlis jautā par to, kāds ir DG pamatmērķis.

N.Puntulis atgādina, ka Elizabetes iela 2 ir valsts piedāvāta vieta un DG kā profesionāļiem tā jāizvērtē.

J.Dripes ieskatā daudzus jautājumus varētu atstāt starptautiskā konkursa ziņā, dodot vietu arī redzējuma brīvībai.

I.Dālderis norāda, ka DG tiek izvērtēti visi par un pret. Izdarītais darbs būs nepieciešams, lai valdība spētu pieņemt nākamo lēmumu šajā jautājumā. Pamatdoma ir koncertzāle, nevis muzejs vai cita funkcija.

A.Sīļa ieskatā visracionālākais un neatkarīgākais viedoklis par vietas izvēli būtu starptautiskiem profesionāļiem, kuri meklē investīciju vietas. Iespējams kompromisa variants būtu esošajai ēkai veidot piebūves.

3. VNĪ ziņojums par ēkas Elizabetes 2 strukturāliem pētījumiem, AMI veikšanu un 3D modeli

J.Ivanovskis-Pigits informē DG par VNĪ paveikto:

- Tiek gatavota dokumentācija Baltijas valstu arhitektūras skolu (studenti kopā ar profesūru) plenēram;
- Oktobra sākumā gaidāms slēdziens par Elizabetes ielas 2 ēku no tehniskā viedokļa;
- Oktobra vidū gaidāms AMI vērtējums, kur būs identificētas visas ēkas mākslinieciskās un arhitektoniskās vērtības;
- 3D modelim nepieciešamais punktu mākonis ir pieejams. Līdz septembrim plānots to pabeigt;
- Piedāvājums par topogrāfiskajiem izmeklējumiem tiek pieņemts un pēcāk tiks veikti urbumi. Līdz septembra beigām plānots to paveikt;
- Tiek veikta teritorijas koku inventarizācija.

I.Purmale informē, ka DG failu vietnē jau ievietoti materiāli par topogrāfiju.

U.Lukševics piekrīt, ka konkursa kārtībā var izskatīt iespēju pievienot esošajai ēkai piebūves.

A.Sīlis ieskatā pievienošanai būs par 50% dārgākas izmaksas un kopā sanāks dārgāk ka AB dambja projekts.

J.Ivanovskis-Pigits pieļauj, ka valsts budžets varētu tikt atvieglots, ja, KZ apvienojot esošās mūzikas institūcijas, kādas no apsaimniekošanā esošajām ēkām tiktu pārdotas.

G.Grikmane uzsver, ka būtisks ir ar transporta infrastruktūru saistīts pētījums, kam, iespējams, nepieciešams atsevišķs plenērs.

Esošo mūzikas institūciju ēkas apsaimniekošanas izmaksas ir viena no jautājuma pusēm. Svarīgi publiskot arī informāciju – cik izmaksā 1 kvadrātmeters kultūras ēkas būvēšanas un uzturēšanas.

I.Dālderis apstiprina, ka šie dati ir zināmi un pieļauj, ka vairāk par 15 000 kvadrātmetriem valsts nevarēs atļauties.

J.Krastiņš aicina atgriezties pie “teikuma priekšmeta”. Izsaka pārliecību, ka neviens neiebilst, ka KZ ir vajadzīga. Ja tiek atstāta kā obligāta esošās ēkas saglabāšana, tad koncertzāle nav iespējama; un ko ar to iegūs Rīga? Pēc plenēra būs iegūti vizuālie materiāli, kas tad tiks vērtēti. J.Krastiņš rosina nesarežģīt lietas.

N.Puntulis norāda, ka 15 000 kvadrātmetri KZ ir optimālais variants, bet var būt arī kompromiss.

4. Dr.hist. Mārtiņa Mintaura ziņojums par viņa iesūtītajām tēzēm

M.Mintaurs atgādina par objekta Elizabetes ielā 2 māksliniecisko un estētisko arhitektonisko vērtību, kas uzskatāms par unikālu modernisma objektu Rīgā, un tam ir ekonomisks efekts. Turpinājumā tiek izteikts aicinājums izvērtēt visas izmaksas un iespējas esošās ēkas saglabāšanai un pielāgošanai jaunām funkcijām.

U.Lukševics atgādina, ka iesniedzis KM ideju par esošās ēkas pielāgošanu jaunām funkcijām.

N.Puntulis apliecinā, ka sagaidīs idejas vērtējumu no Muzeju padomes un tad šis lēmums tiks ievietots arī DG failu vietnē.

J.Krastiņš komentē M.Mintaura pausto un uzsver, ka svarīgs aspekts ir arī objekta iekļaušanās konkrētajā pilsētvidē. Šajā gadījumā celtni uzskatāma kā izteikti neiederīga un fiziski vidi degradējoša.

A.Sīlis pieļauj, ka vēl pagājis pārāk mazs laiks, lai saredzētu modernisma māksliniecisko vērtību.

J.Dambis informē, ka valstī ir izveidota noteikta sistēma attiecībā uz kultūrvēsturiskā un aizsargājamā pieminekļa statusa piešķiršanu. Jāturas pie prakses, kādā tiek vērtēta jebkura cita ēka Rīgas centrā. Elizabetes ielas 2 ēkas gadījumā ir pārkāpti Rīgas apbūves noteikumi un to nevar uzskatīt kā iederīgu.

J.Aufmanis pateicas M.Mintauram par pausto viedokli.

J.Krastiņš atgādina, ka ēkas tipoloģija nosaka funkciju. Biroju tipa ēku nevar muzejam piemērot. Izsaka ierosinājumu vairs pie šī jautājuma neatgriezties.

5. Otrs saistītais mantojuma objekts - Kultūrtelpa- Rīgas zilzaļais loks - *win=win* rezultātam.

I.Purs DG aicina apdomāt, vai ar šo projektu virzāties uz Rīgu kā metropoli? Vai ir kopēja vīzija?

Rīgas zilzaļais bulvāru loks ir ar savu mantojuma vērtību, kas izceļ Rīgu starp citām pilsētām, un to nevajadzētu pārraut.

I.Purs kā nepieciešamu min ģeoradaro izpēti, transporta sistēmas plenēru, kā arī domāt, kā veidot pieslēgumu Daugavai. Jāizsver, kuras vērtības dos ekonomisko efektu, saglabājot zilzaļo loku.

**6. Koncertzāles projekta kvalitatīvas plānošanas, arhitektūras procesa
kritēriju un konkrēto darbību redzējums atbilstoši labas prakses
piemēriem**

G.Grikmane aicina vienoties par tālāko procesa virzību, lai izslēgtu standarta kļūdas. Tiek atzīts kā nepieciešams vairāku pakāpju konkurss, kurā jāsaprot, kā šo ēku var iekļaut vai neiekļaut KZ projektā.

Sēdē pieņemtie lēmumi:

1. Nepieciešama atsevišķa transporta sistēmas analīze, iespējams, arī plenērs.
2. KZ telpu programma paliek atvērta.
3. Panākta vienošanās par organizatorisko modeli un pienākumiem, rīkojot Baltijas arhitektūras skolu plenēru oktobra vidū.
4. Jāizveido kritēriju tabula, iespējams, prioritārā secībā, ko neatkarīgi eksperti ar starptautisku pieredzi varētu izvērtēt.

Sēde tiek slēgta plkst. 14:00.

Arhitektūras un pilsētplānošanas ekspertu darba
grupas vadītājs:

N.Puntulis

Protokolēja:

E.Kalnakārkle